

December 2014

**GENERELLE PRINCIPPER FOR STØTTE TIL UDVIKLINGSAKTIVITETER  
GENNEM DANSKE CIVILSAMFUNDSORGANISATIONER**

**DECEMBER 2014**

Overordnede målsætninger  
Hvem støttes?  
Hvor støttes?  
Hvad støttes?  
Hvem skal der koordineres med?

## Overordnede målsætninger

*”Eftersom civilsamfundet ofte repræsenterer rettighedshavernes stemme, er støtten til civilsamfundet central for den menneskerettighedsbaserede tilgang til udviklingssamarbejdet. Civilsamfundet spiller ofte en afgørende rolle i kampen for fattige og ekskluderede gruppers basale menneskerettigheder, såvel som i opbygningen af disse gruppers kapacitet til at kæmpe for deres rettigheder. Deltagelse, inddragelse og råderum for et aktivt civilsamfund er centrale elementer i kampen for respekt for menneskerettigheder og fattigdomsbekæmpelse.”*  
(Civilsamfundspolitikken, side 3)

Støtten til civilsamfundet ydes på grundlag af den danske ”Politik for dansk støtte til civilsamfundet” (Civilsamfundspolitikken) fra juni 2014, som er baseret på ”Retten til et bedre liv – strategi for Danmarks udviklingsarbejde” fra maj 2012.

”Retten til et bedre liv” fremhæver en menneskerettighedsbaseret tilgang (herefter: den rettighedsbaserede tilgang) til det danske udviklingssamarbejde. Stater fra hele verden har ratificeret menneskerettighedskonventioner og har som følge deraf påtaget sig en række forpligtelser i henhold til international lov til at respektere, beskytte og opfylde menneskerettighederne. Støtte til civilsamfundet udgør kernen i den rettighedsbaserede tilgang. Udgangspunktet er visionen om ansvarlige og lydhøre regeringer, som står i spidsen for udviklingsindsatsen, og aktive, engagerede borgere, der har evne og råderum til at kræve deres rettigheder. Den rettighedsbaserede tilgang har som målsætning at adressere de underliggende strukturer og magtforhold, som skaber fattigdom, diskrimination og udelukkelse. Partnerskaber er af afgørende betydning for den rettighedsbaserede tilgang. Udviklingssamarbejde bør tilstræbe at sætte rettighedshavere i stand til at kræve deres menneskerettigheder og udvikle ansvarshavernes kapacitet til at opfylde deres forpligtelser.

Formålet med Danmarks støtte til civilsamfundet er at sikre, at civilsamfundet i det globale syd har råderum og kapacitet til at opnå indflydelse til at bekæmpe fattigdom og ulighed, fremme menneskerettigheder og bæredygtig udvikling på en ansvarlig, inkluderende og transparent måde, særligt til gavn for fattige og ekskluderede grupper. Støtten skal bidrage til udvikling af et stærkt, uafhængigt og mangfoldigt civilsamfund, der giver udtryk for sine holdninger og meninger, som en forudsætning for langsigtet fattigdomsbekæmpelse, respekt for og beskyttelse af menneskerettigheder samt fremme af ligestilling, demokrati og bæredygtig udvikling.

### Hvem støttes?

Der stilles høje krav til de danske civilsamfundsorganisationers faglige kompetencer og tillægsverdi på udviklingsområdet. Samtidig erkendes det, at der er et dilemma mellem denne hensigt og ønsket om at involvere et bredt spektrum af folkelige og lokale danske organisationer i bistandssamarbejdet. For på den ene side at sikre kvaliteten af Civilsamfundsbistanden og på den anden at give nye organisationer muligheder for at involvere

sig i det internationale udviklingsamarbejde, arbejder Udenrigsministeriet derfor med en vifte af [støtteformer](#), hvor de faglige og administrative krav og mulighederne for at søge om rådgivning matcher indsatsernes størrelse og den danske organisations erfaringer.

Fleksible støttemuligheder for små og mellemstore danske organisationers samarbejde med deres partnere i udviklingslande eksisterer i form af forskellige puljeordninger. Der er dels tale om projektpuljer, der administreres af [Civilsamfund i Udvikling \(CISU\)](#) og paraplyorganisationerne [Danske Handicaporganisationer](#), [Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling](#) og [Dansk Ungdoms Fællesråd](#) samt renoverings- og forsendelsesordningen, der administreres af [Dansk Missionsråds Udviklingsafdeling](#). For disse støtteformer gælder særlige retningslinjer.

Indgåelse af rammeaftaler er en mulighed for organisationer, som over en længere periode har vist den nødvendige faglige og administrative kapacitet til at gennemføre og forvalte større programmer og bevillinger. Rammeorganisationerne opnår på denne måde øget fleksibilitet i deres planlægning samt mulighed for langsigtet programmering.

[Mellemfolkeligt Samvirke/ActionAid Danmark](#), [Folkekirkens Nødhjælp](#), [IBIS](#), [Dansk Røde Kors](#), [Red Barnet](#), [CARE Danmark](#), [Ulandssekretariatet](#), [ADRA Danmark](#), [3F – Fagligt Fælles Forbund](#), [Caritas Danmark](#), [Verdens Skove](#), [Danmission](#), [Sex og Samfund](#), [Vedvarende Energi](#), [Danske Handicaporganisationer](#), [WWF Verdensnaturfonden Danmark](#) og [Ghana Venskabsgrupperne](#) har sådanne rammeaftaler.

Endelig har de danske organisationer mulighed for at opnå støtte til kapacitetsudvikling gennem en puljeordning for faglige netværk, der administreres af [Globalt Fokus](#).

### ***Etablerede, danske organisationer,...***

For at opnå støtte til udviklingsarbejde skal organisationen:

- være privat og have juridisk hjemsted og aktiviteter i Danmark. Formanden og hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne skal være danske statsborgere eller udlændinge med fast opholdstilladelse i Danmark,
- have eksisteret i mindst et år,
- have mindst 50 bidragydende medlemmer eller støttepersoner, med mindre der er tale om paraplyorganisationer,
- have godkendte vedtægter, og
- dens regnskaber skal være underkastet revision.

Dog gælder andre regler for [Renoverings- og forsendelsesordningen](#).

### ***... der arbejder fokuseret og fagligt funderet...***

Den ansøgende organisation skal kunne dokumentere sit landekendskab og sin faglige kompetence og fremlægge klare beskrivelser af de sektormæssige, tematiske, geografiske, metodiske og målgruppemæssige valg, der tilsammen udgør organisationens fokus. Den danske organisation må være i stand til at uddrage og opsamle faglige erfaringer og bruge disse i det videre arbejde.

Endvidere må den danske organisation have en sådan grad af faglig fundering, at den i hver enkelt indsats har kompetence til at vurdere og monitorere indsatsen, både hvad angår strategi, sammenhæng med den samfundsmæssige helhed, det faglige indhold og de metoder, som indsatsen benytter sig af.

Organisationen må således specialisere sig tematisk eller sektormæssigt. Fokusering på en bestemt målgruppe er ikke tilstrækkeligt. En organisation, der f.eks. fokuserer på børn som målgruppe, har således ikke automatisk kompetence inden for alle områder, der vedrører børn. På samme vis betragtes det at være ekspert i en bestemt metode heller ikke som en tilstrækkelig grad af specialisering, da metoden vil antage forskellige former, afhængig af målgruppe og sektor. Endelig må den sektormæssige specialisering være tilpas snæver. F.eks. dækker sektorer som landbrug, uddannelse, sundhed og miljø over vidt forskellige typer af indsatser og faglighed, som ikke garanterer en tilstrækkelig faglig viden inden for alle felter.

Endvidere skal den danske civilsamfundsorganisation kunne dokumentere, at den kan tilføre de partnerskaber, den indgår i, en tillægsværdi. Civilsamfundspolitikken fremhæver blandt andet, at den danske organisation skal bidrage til at styrke deres partners:

- kapacitet til at repræsentere fattige og ekskluderede grupper
- viden om menneskerettigheder og den rettighedsbaserede tilgang
- faglige og administrative viden
- folkelige kontakter, medlemskaber og oplysningsaktiviteter.

Udenrigsministeriet vil løbende vurdere civilsamfundsorganisationernes kernekompetencer ved at iværksætte kapacitetsanalyser og evalueringer af organisationerne samt gennemgange af udvalgte aktiviteter. Disse gennemgange kan være tematiske eller geografiske og indeholde sammenlignende studier af flere af organisationernes projekter. De kan også iværksættes ud fra en interesse for et specielt område, som en eller flere danske organisationer beskæftiger sig med, med det formål at indsamle informationer til brug for den faglige dialog med den danske organisation.

### ***... som har den fornødne forvaltningsmæssige kapacitet,...***

Ved ansøgning om støtte til udviklingsaktiviteter skal den danske organisation kunne dokumentere sin forvaltningsmæssige kapacitet til at administrere støtten i henhold til de relevante administrative retningslinjer. Der vil ikke kunne gives støtte til organisationer, der har udestående regnskaber eller rapporter fra tidligere tilskud.

### ***... og som er folkeligt forankrede i Danmark.***

Folkelig forankring i Danmark er en nødvendig forudsætning for støtte til organisationernes aktiviteter og vil indgå i Udenrigsministeriets konkrete vurdering af bevillingsansøgninger sammen med den øvrige vurdering af kvalitet og effekt af de påtænkte aktiviteter i

udviklingslandene. Den folkelige forankring vurderes ud fra den enkelte organisations kapacitet og forskellighed. Den vægtes ud fra en helhedsvurdering af følgende aspekter:

- medlemsbasis: samlet antal medlemmer eller støttepersoner (min. 50), antal medlemmer beskæftiget med ulandsarbejde, lokalforeninger og kollektive medlemmer,
- egetbidrag: medlemsbidrag/kontingent, frivillige bidrag, indsamlede midler, firmabidrag, overskud ved salg og arrangementer og værdien af frivillig arbejdskraft,
- kontaktflader i form af samarbejdsaftaler, netværk til ikke-ulandsspecifikke organisationer i det danske samfund,
- fortalervirksomhed og oplysningsarbejde i Danmark,
- aktiv involvering af danskere i udviklingsarbejdet i Danmark: antal aktive medlemmer, antal frivillige involveret i fortalervirksomhed, oplysningsaktiviteter, indsamling og projektgennemførelse.
- mellemfolkeligt arbejde: besøgsrejser til og fra udviklingslandene, venskabsarbejde, udveksling, udviklingsarbejdere m.m., projektforbereelse og -styring og projektfølgegrupper.

### ***Samarbejdspartneren skal fremme en demokratisk proces i modtagerlandet...***

Danske organisationers samarbejdspartnere i civilsamfundet i udviklingslandene vil være de organisationer og deres eventuelle partnere, der har vilje, evne og folkelig legitimitet til at deltage i en demokratiseringsproces samt de formelle og uformelle organisationer, der repræsenterer fattige og marginaliserede befolkningsgrupper. Det er således også i udviklingslandene vigtigt, at civilsamfundsorganisationerne er folkeligt forankrede. Her kan der dog naturligt ikke stilles samme konkrete krav til folkelig forankring som til de danske organisationer, ligesom kravene vil afhænge af den aktuelle kontekst.

### ***... og stå for projektgennemførelsen og koordinering af bidrag,...***

Civilsamfundsstøtten bidrager til de danske organisationers samarbejde med partnere i udviklingslandene, således at partnerne kan varetage deres medlemmers og målgruppers interesser. Samarbejdspartnere i udviklingslandene – og ikke de danske organisationer - skal have hovedansvar for den praktiske gennemførelse af aktiviteterne. Det er derfor vigtigt, at partnerne spiller en hovedrolle i planlægning, forberedelse og gennemførelse af aktiviteterne, og at samarbejdet sker i gensidighed, hvor både den danske organisation og partnerorganisationen opnår et fagligt udbytte.

Der skal arbejdes for, at samarbejdspartneren ikke alene er afhængig af danske bidrag. Hvor samarbejdspartneren modtager støtte fra flere sider, er det væsentligt, at partnerorganisationen får mulighed for strategisk at koordinere den støtte, der modtages. Styrkelse af organisationens evne til at varetage den strategiske styring af bidrag vil i sådanne tilfælde kunne udgøre en relevant komponent i samarbejdet. Derfor skal partnerorganisationens systemer i videst muligt omfang anvendes.

Danske civilsamfundsorganisationer vil kunne anvende partnerorganisationens formater og procedurer, hvis den forvaltningsmæssige standard – på basis af en konkret vurdering - vurderes tilstrækkelig høj, til at dette er forsvarligt. Hvis dette ikke er muligt, kan den danske organisation sammen med eventuelle andre bidragsydere tilstræbe en harmonisering af de

administrative og forvaltningsmæssige krav, der stilles til partnerorganisationen, eksempelvis i tilfælde af såkaldt 'basket funding'. Såfremt den forvaltningsmæssige standard er af tilstrækkelig høj standard, vil Udenrigsministeriet kunne acceptere fælles rapporteringsformater, der anvendes i forbindelse med rapportering til flere donorer, som led i Danmarks støtte til Paris Deklarationens principper, Accra Agenda for Action og [Busan Partnership for Effective Development Cooperation](#).

***... mens kvaliteten af indsatsen skal sikres af den danske organisation.***

Den ansøgende danske organisation skal være aktivt involveret i at kvalitetssikre og overvåge gennemførelsen af aktiviteterne og i tæt samarbejde med partnerorganisationen vurdere deres effekt. Det er således som tidligere nævnt afgørende, at bidraget fra den danske organisation ikke udelukkende er af finansiell karakter. Der skal derfor også være en klart beskrevet rolle- og ansvarsfordeling mellem de deltagende organisationer. Den danske organisation har et ansvar for at føre en tæt faglig dialog om valgte strategier og tekniske løsninger – og for opfølgning på disse i samarbejde med partnerorganisationen.

Den danske organisation vil skulle kunne beskrive, på hvilken måde den vil opfylde kravet om aktiv involvering i aktiviteterne, f.eks. i relation til projektforberedelse, projektgennemførelse, tilsyn, evaluering, faglig støtte, eventuel delfinansiering med egne midler og fremme af mellemfolkelig forståelse, for eksempel i form af oplysningsaktiviteter.

Kravet om aktiv medvirken betyder ikke, at den danske organisation skal udsende dansk personale i længere perioder til aktiviteterne eller deltage i den daglige styring, hvis aktiviteterne i øvrigt administreres af en kvalificeret samarbejdspartner. Det afgørende er derimod, at den danske organisation kan sikre løbende opfølgning og kvalitetskontrol, så aktiviteterne følger intentioner i Civilsamfundspolitikken og får den tiltænkte positive effekt samt om nødvendigt kan gribe ind med relevante justeringer.

## **Hvor støttes?**

### ***Kun få begrænsninger.....***

De private organisationer er principielt ikke bundet af koncentrationen af Danmarks bilaterale, statslige bistand til et begrænset antal prioritetslande. I det omfang civilsamfundsorganisationernes aktiviteter er direkte målrettede mod fattige målgrupper og ikke formidles på en måde, der kan opfattes som legitimerende for politiske systemer, som ikke er funderet på demokratiske grundprincipper, vil der kun være få begrænsninger i organisationernes landevalg. Men det er klart, at også statsligt finansierede indsatser gennem organisationer under visse omstændigheder kan blive omfattet af eventuelle danske såkaldte "negative foranstaltninger" (handelsembargo, midlertidig nedfrysning af bistandsprogrammer m.v.) i forhold til de pågældende lande.

### ***... så længe der arbejdes i de fattigste lande,...***

Danske organisationer kan søge om støtte til aktiviteter i udviklingslande i henhold til den landeklassifikation, der foretages af OECDs udviklingskomité, DAC, over lande der modtager officiel udviklingsbistand. Den aktuelle grænse for at få støtte ligger på **US\$ 3.300 per indbygger**. En oversigt er at finde på Verdensbankens hjemmeside (find link til begge lister [her](#)). Der kan ikke

bevilliges støtte til nye aktiviteter i et udviklingsland, som i to på hinanden følgende år har ligget over den gældende BNI-grænse. Indsatser i Irak er ikke omfattet af indkomstgrænserne.

***... og hvor særligt udsatte befolkningsgrupper og oprindelige folk er.***

Støtte til indsatser rettet mod særligt udsatte befolkningsgrupper og oprindelige folk er dog undtaget fra ovenstående indkomstgrænser. Her følges alene DAC's liste over lande, som modtager officiel udviklingsbistand.

## **Hvad støttes?**

***Ikke-kommercielle, omkostningseffektive og bæredygtige aktiviteter ...***

Grundlæggende gælder det, at organisationen ikke må have kommercielle formål i forbindelse med aktiviteter støttet med midler fra Civilsamfundsbevillingen. Organisationens må således ikke have økonomiske egeninteresser ved at gennemføre disse aktiviteter.

Endvidere er der krav om, at aktiviteterne skal være teknisk, administrativt og økonomisk realistiske i forhold til målgruppens og modtagerlandets forudsætninger, og der skal være balance mellem aktivitetens mål og omkostningerne. Det skal kunne godtgøres, at indsatserne vil være bæredygtige efter en nærmere defineret tidsperiode, og den danske organisation skal fra begyndelsen af et partnerskab med en organisation i udviklingslandene have gjort sig perspektiverne og tidshorizonten for partnerskabet klart.

***... med henblik på kapacitetsudvikling,...***

Udvikling af kapacitet, herunder administrativ, organisatorisk og faglig kapacitet i civilsamfundsorganisationer, styrkelse af deres folkelige forankring for at sikre legitimitet og relevans, styrkelse af deres evne til at gennemføre lobby- og fortalervirksomhed, samt til at deltage i lokale, nationale, regionale og internationale netværk med ligesindede organisationer, har en fremtrædende plads i Civilsamfundspolitikken.

Indsatser bør tilrettelægges med henblik på i videst muligt omfang at kunne håndteres af partnerorganisationer i udviklingslandene samt deres eventuelle partnere. Aktiviteterne skal derfor tilrettelægges efter partnerens kapacitet. Indsatsens strategi, mål og aktiviteter skal baseres på en analyse af partnerens samlede situation, problemer og udviklingsbehov og må tage udgangspunkt i partnerens egne visioner og definerede målsætninger og bygge på partnerens evne og vilje til at sikre sit ansvar for og ejerskab til egen udvikling.

Kapacitetsudvikling kan blandt andet omfatte styrkelse af partnerens evne til at:

- gennemføre de ønskede og aftalte indsatser, herunder monitorering, læring og revidering undervejs,
- gennemføre lobby- og fortalervirksomhed, således at partneren selv kan udtrykke behov og fremme sine interesser,
- informere, oplyse og gennemføre kampagner, der har til hensigt at øge viden, ændre holdninger og handlinger hos målgruppen, ligesom evnen og viljen til at informere åbent om organisationen selv og dens aktiviteter styrkes,

- deltage i netværk med ligesindede organisationer - lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. I netværk kan deltagerne samles om en fælles sag, udveksle erfaringer og fremme koordinering af komplementære indsatser, samt
- at udvikle demokratiske strukturer og ledelsesformer i organisationen, herunder forbedring af relationer mellem organisationens ledelse, administration, målgruppe og samarbejdspartnere, erfaringsudveksling, netværksarbejde og kvalifikationsopbygning gennem partnerskab mellem beslægtede organisationer.

Herudover kan kapacitetsudvikling også ofte omfatte videns- og erfaringsoverførsel fra partnere med særlig relevant faglig, teknisk eller organisatorisk baggrund. Kapacitetsudvikling er en integreret del af gensidige partnerskaber.

### *... fortalervirksomhed...*

Fortalervirksomhed forstås som målrettede indsatser, der med respekt for de grundlæggende menneskerettigheder gennem påvirkning af beslutningstagere og borgere lokalt, regionalt, nationalt og internationalt, søger at forme og påvirke politiske, økonomiske, kulturelle og sociale processer og beslutninger med henblik på at forbedre livsvilkår for relevante befolkningsgrupper.

Fortalervirksomhed er ofte rettet mod at forbinde indsatser på ”mikro-niveau” i et lokalområde, (f.eks. arbejdet med at sikre marginaliserede og underprivilegerede befolkningsgruppers rettigheder) med ”makro-niveauet” (ændring af holdninger, opbygning af en opinion, krav til lokale eller nationale myndigheder, udbredelse af erfaringer fra arbejdet til andre, påvirkning af internationale organisationer m.v.).

Indsatser inden for fortalervirksomhed forventes at ligge i forlængelse af målsætningerne for dansk udviklingspolitik og især sikre, at særligt fattige, sårbare og marginaliserede grupper får mulighed for at varetage deres rettigheder og interesser over for politiske beslutningstagere.

Det er væsentligt at sikre partnerorganisationens egen demokratiske forankring samt faglige og politiske status. Partnerorganisationen skal have forudsætninger for at optræde som eller udvikle sig til en legitim repræsentant for en bestemt sag (f.eks. menneskerettigheder, miljø) eller en defineret gruppe borgere, og det skal i sidstnævnte tilfælde sikres at fortalervirksomheden rent faktisk følger målsætninger og strategier, der er i overensstemmelse med organisationens mandat og de konkrete ønsker i den gruppe, der repræsenteres.

Fortalervirksomheden bør ske ud fra en strategi og en konkret målsætning, og resultaterne skal kunne dokumenteres i relevant omfang. Støtte til fortalervirksomhed kan ydes, når:

- der demonstreres kendskab til relevante politiske, juridiske og økonomiske forhold, processer og beslutningstagere, der skal påvirkes for at skabe de ønskede langsigtede forandringer,
- rollefordelingen mellem partnerne er klar - civilsamfundsorganisationerne i udviklingslande skal selv kunne tale deres sag lokalt, nationalt og internationalt,
- der vil kunne tales med vægt i lokale, nationale eller internationale fora med afsæt i relevant faglig indsigt og viden om nationale og internationale sammenhænge eller



partnerorganisationens konkrete arbejde for at forbedre fattige menneskers levevilkår, og

- den danske støtte ikke anvendes af organisationerne til partipolitisk virksomhed i det pågældende udviklingsland.

Det er vigtigt, at civilsamfundsorganisationerne i udviklingslandene aktivt deltager i internationale netværk og selv kan tale deres sag. Danske organisationers deltagelse i international fortalervirksomhed kan dog støttes, såfremt følgende kan dokumenteres:

- at partneren selv ikke mere hensigtsmæssigt kan tale sin egen sag, at der i forbindelse med aktiviteten opbygges kapacitet til international fortalervirksomhed hos partneren, samt at partneren inddrages videst muligt,
- en strategisk sammenhæng med partneres samtidige fortalervirksomhed i udviklingslandene, herunder at overordnede målsætninger for den internationale fortalervirksomhed formuleres af repræsentative grupper i udviklingslande,
- en sammenhæng til den danske organisations egen medlemsbase i Danmark, samt
- den danske organisations særlige forudsætninger for deltagelse, herunder faglig og teknisk indsigt på området.

Da fortalervirksomheden forventes at tage udgangspunkt i det konkrete samarbejde mellem den danske organisation og partneren i udviklingslandet, kan danske organisationer ikke inden for Civilsamfundsbevillingen anvende tilskud til generel politisk virksomhed i Nord.

### ***... og få strategiske serviceydelser***

Få strategiske serviceydelser, kapacitetsudvikling og fortalervirksomhed kan tilsammen forstærke resultaterne, men levering af serviceydelser alene bør ikke foretages i større målestok medmindre det sker i en humanitær kontekst.

I skrøbelige stater og situationer kan støtte til partnerens levering af serviceydelser - afhængig af konteksten – være vigtigt i en overgangssituation samt i forhold til at fremme udvikling af civilsamfundet. Sammenhængen med kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed er stadig essentiel, men der vil i disse situationer kunne udvises mere fleksibilitet i omfanget af støtten. Støtten i sådanne situationer vil som oftest tage afsæt i aktiviteter, der har været gennemført som led i udmøntningen af [Strategi for Danmarks humanitære indsats](#). Organisationer, som søger om støtte til aktiviteter i skrøbelige stater og situationer, må kunne dokumentere erfaring og kendskab til kontekst og arbejdet i sådanne situationer.

### ***Oplysning i Danmark (PRO)***

Danske organisationer kan dække udgifter til oplysning i Danmark over Civilsamfundsbevillingen (traditionelt kaldet projekt- og programrelateret oplysning (PRO)) med op til 3 pct. (med virkning fra 2015; før 2015: 2 pct.) af de midler, der anvendes til program- og projektaktiviteter i udviklingslandene. Formålet hermed er at fastholde og udbygge befolkningens forståelse for Danmarks deltagelse i det internationale udviklingssamarbejde og mere specifikt at styrke dialogen med udviklingslandene, at skabe debat, bevidsthed om og forståelse for udviklingslandenes problemer og udfordringer, samt hvordan disse opleves af befolkningen i udviklingslandene.

PRO-arbejdet er karakteriseret ved, at organisationerne i oplysningsarbejdet bygger på viden og erfaringer, der er opnået i forbindelse med gennemførelse af udviklingsaktiviteter. Det afgørende er dog, at oplysningsindsatserne relaterer sig bredt til Civilsamfundspolitikken målsætninger. En PRO-komponent kan ikke anvendes som led i organisationernes generelle indsamlings- eller PR-kampagner, eller som led i kampagner af politisk tilsnit.

Det er afgørende, at PRO-aktiviteterne eksponeres og er synlige. Det er derfor vigtigt, at organisationerne har et godt kendskab til målgrupperne og til, hvordan de bedst nås gennem oplysningsarbejdet. Nye typer medier og kommunikationsformer bør derfor indtænkes i udarbejdelsen af aktiviteterne.

PRO-arbejdet kan udføres i form af skrift, tale, lyd, billeder, teater og andre udtryksformer – gerne i form af mere eksperimenterende, innovative aktiviteter eller som nævnt gennem nye medier og kanaler. Kulturmøder kan indgå, hvor det er relevant, f.eks. med besøg i Danmark af repræsentanter fra samarbejdspartnere i udviklingslandene, som kan deltage i en oplysningsturné eller lignende.

I vurderingen af støtten til organisationernes oplysningsvirksomhed vil der blive lagt vægt på følgende:

- oplysningsaktiviteternes karakter, kendskab til målgrupperne og deres behov, samt antal personer, der berøres,
- form for involvering/deltagelse, herunder indsatsernes nyskabende karakter, og
- resultater med hensyn til informationsformidling.

Organisationerne opfordres til at samarbejde om gennemførelse af fælles aktiviteter. Ofte vil fælles initiativer have en større gennemslagskraft, og organisationerne kan inspirere hinanden og deres respektive bagland gennem fælles indsatser. Fælles kampagneindsatser, evt. i samarbejde med andre aktører på udviklingsområdet, er derfor også en mulighed, organisationerne opfordres til at anvende.

### ***Evalueringer af indsatser***

Danske organisationer kan få dækket udgifter til evalueringer, når evalueringerne opfylder visse krav, som er skitseret herunder. Evalueringer kan udformes forskelligt fra organisation til organisation, men skal leve op til disse af DAC's principper for evaluering af udviklingsbistand: upartiskhed, uafhængighed, troværdighed og brugbarhed. Disse principper er overlappende med nedenstående tre minimumskrav, som evalueringerne skal opfylde for, at organisationerne kan opnå støtte til dem. Evalueringerne skal således:

- Være uafhængige: evalueringerne skal udføres af en ekstern, uafhængig person. Der kan således ikke opnås støtte til evalueringer, hvor organisationens ansatte, medlemmer eller andre involverede i aktiviteterne udfører evalueringen.
- Indeholde overvejelser i forhold til DACs evalueringskriterier: relevans af aktivitetens formål, efficiens af ressourcer i forhold til resultat, effektivitet i forhold til opfyldelse af mål, aktiviteternes direkte og indirekte effekt samt aktiviteternes bæredygtighed. Det vil

dog ikke i alle tilfælde være relevant at inddrage alle kriterierne, men det er vigtigt at organisationen klargør, hvorfor nogle inddrages og andre udelades.

- Være offentligt tilgængelige på den danske organisations hjemmeside. Organisationen skal desuden indsende evalueringen til Udenrigsministeriet samt informere ministeriet, når evalueringen foreligger på hjemmesiden.

Mere information om evalueringer og format herfor kan findes i [Evaluation Guidelines](#) på Udenrigsministeriets hjemmeside. Det er ikke et krav, at Udenrigsministeriets format benyttes.

### ***Monitorering***

Den danske organisation skal sammen med sin partner løbende monitorere aktiviteterne. Monitorering sker ved jævnlig, systematisk observation og indsamling af informationer om aktiviteterne udvikling, og giver mulighed for at forbedre og tilpasse aktiviteterne undervejs.

Rapportering om civilsamfundet bygger fortsat på den systematiske monitorering af resultater (*outputs* og *outcome*) og, hvis det er muligt, af effekt. Monitoreringssystemer bør i højere grad tilpasses, så de omfatter de fire principper i den rettighedsbaserede tilgang som procesindikatorer, og så de dokumenterer resultater i forhold til at opfylde rettighedshavernes og ansvarshavernes kapacitetsbehov. Det forventes, at civilsamfundsaktører med tiden vil spore opfyldelsen af menneskerettighedsstandarder ved hjælp af håndgribelige resultater, idet det forudses, at der efterhånden opnås resultater på menneskerettighedsområdet. Civilsamfundsorganisationernes resultatramme bør indeholde disaggregeret data, så der kan monitoreres og rapporteres om forbedringer for fattige og ekskluderede grupper.

### **Hvem skal der koordineres med?**

#### ***Med relevante aktører i modtagerlandet...***

Koordinering bør som udgangspunkt ligge hos modtagerlandet og samarbejdspartneren. Danske civilsamfundsorganisationer skal derfor tilstræbe, at ansvaret for at koordinere indsatsen skal ligge hos partneren, hvis muligt. Ligeledes skal formuleringen af danske indsatser altid forholde sig til relevante nationale fattigdoms- og sektorstrategier og handlingsplaner i modtagerlandet. Den danske organisation skal vurdere, hvorvidt indsatsen vil overlape med andre initiativer.

Fortalervirksomhed skal ikke nødvendigvis koordineres på samme måde, da målet med fortalervirksomhed netop er at søge at fremme mangfoldigheden i civilsamfundet. Tiltag der arbejder for gode rammebetingelser for civilsamfundet bør støttes og koordineres.

#### ***... med andre danske og udenlandske civilsamfundsorganisationer...***

Fra dansk side har man samtidig et ansvar for, at de aktiviteter, der modtager dansk støtte, ikke unødigt duplikerer hinanden, ligesom danske organisationer og deres internationale søsterorganisationer har et ansvar for, at de sikrer en overordnet koordinering og erfaringsudveksling for ikke at pådrage partneren en urimelig arbejdsbyrde.

Der vil være krav om, at der sker en hensigtsmæssig koordinering af danske indsatser med henblik på at hindre dobbeltarbejde og sikre erfaringsopsamling og synergieffekter. Det vil

ligeledes blive forudsat, at danske organisationer sikrer, at deres indsats koordineres med andre aktører i relevant omfang: nationale myndigheder, nationale og internationale organisationer såvel som internationale donorer.

Såfremt danske organisationer etablerer landekontorer eller anden form for repræsentation i deres samarbejdslande eller i ganske særlige tilfælde i nærliggende lande, skal de redegøre for, hvorledes deres tilstedeværelse er koordineret med andre organisationer, heriblandt andre danske organisationer, der har aktiviteter i det pågældende land. I størst muligt omfang skal fælles kontorer eller administrative rutiner etableres med relevante og beslægtede udviklingsorganisationer eller andre danske organisationer, således at de administrative omkostninger begrænses. Hvis dette ikke kan lade sig gøre, skal organisationen redegøre for årsagerne hertil. Organisationer uden behov for eget landekontor kan eventuelt søge at indgå aftale om assistance fra organisationer med kontor i det pågældende land.

Når de danske organisationer søger bidrag til 'basketfunding' af partnerorganisationer, er koordination med andre bidragsydere og partnerorganisationen afgørende. Også i dette tilfælde skal den danske organisation kunne redegøre for, at partnerorganisationens forvaltningsmæssige kapacitet er tilstrækkelig høj.

### ***... og med danske ambassader***

Danske ambassader har i henhold til Civilsamfundspolitikken en vigtig rolle i at sikre, at civilsamfundet kan spille en demokratisk og kritisk rolle i samfundsudviklingen i lande, der modtager statslig dansk bilateral udviklingsbistand.

Som baggrund for landestrategier for den samlede bilaterale bistand og som afsæt for arbejdet med civilsamfundsstøtte vil danske ambassader anvende analyser af civilsamfundets sammensætning, arbejdsbetingelser, styrker og svagheder, repræsentativitet og roller. Ligeledes vil der i forbindelse med tilrettelægningen af udviklingsengagementer blive anvendt civilsamfundsanalyser. Danske og lokale civilsamfundsorganisationer i de relevante lande vil ofte kunne bidrage til disse analyser. Hvor danske civilsamfundsorganisationer forbereder indsatser inden for sektorer, der modtager støtte igennem den danske bilaterale bistand, forudsættes det derfor også, at der sker en tæt koordinering med den danske ambassade i det pågældende land med hensyn til strategi, indsatsområder og tilgange.

Ambassaderne i partnerlandene har desuden mulighed for at støtte lokale civilsamfundsorganisationer gennem den decentrale bevillingskompetence og kan ofte med fordel trække på danske organisationers erfaringer i valget af lokale samarbejdspartnere. Ambassaderne vil fastholde en løbende dialog med disse samarbejdspartnere. Herudover vil lokale civilsamfundsorganisationer, hvor relevant, blive inddraget i dialog om planlægning, monitorering og evaluering af danskstøttede udviklingsengagementer.

Endelig er der et behov for styrket donorsamarbejde og -koordinering af støtten til civilsamfundet i udviklingslandene. Herunder søges der fra dansk side etableret fælles lokale finansieringsmekanismer, ligesom at fælles rapporteringsformater, der anvendes til flere donorer, som nævnt kan accepteres, hvis den forvaltningsmæssige standard er tilstrækkelig høj.